

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

*Aug. lib. 6.
Cap. 6. in fi-
ne.*

*Ibid. paulo
inferius.*

*Aug. lib. de
Gen. ad l.
Gen. 6. c. 12.
circa finem.
Et li. de Ge-
nesi contra
Manichæos
1. c. 17. in fine
temo 1.*

Quocirca homo & imago dicitur, ad imaginē:
filius autem imago, non ad imaginem: quia nat⁹
& non creatus, æqualis & in nullo dissimilis, ho-
mo creatus est à Deo, non genitus, non paritate
æqualis, sed quadam similitudine accedēs ei. vn-
de Aug. in lib. 6. Trinit. in Genes. legitur: Faciam⁹
hominem ad imaginem, & similitudinē nostrā,
faciamus & nostram pluraliter dixit: & nisi ex re-
lativis accipi non oportet, vt facere intelligatur
pater & filius, & spiritus sanctus ad imaginem pa-
tris & filii & spiritus sancti, vt subsisteret homo
imago Dei. Sed quia non omnino æqualis fiebat
illa imago, tanquam non ab illo nata, sed ab eo
creata, ideo ita imago dicitur quod & ad imaginē:
qa non æquatur paritate, sed accedit quadam si-
militudine. Filius autem est imago, sed non ad i-
maginem, quia æqualis patri. Dicitur est ergo ho-
mo ad imaginē. ppter imparem similitudinē. Et
ideo nostram, vt imago Trinitatis esse homo in-
telligatur, non Trinitati æqualis, sicut filius patri.
Ecce ostensum est secundum quid sit homo simi-
lis Deo, scilicet, secundum animam. Sed in corpo-
re quandam proprietatem habet quæ hoc indi-
cat: quia est erecta statura, secundum quā corpus
animæ rationali congruit, qa in cælum erectū est.

DE CREATIONE ANIMÆ: VTRVM

*De aliquo facta sit, vel non. & quando facta,
& quam gratiam habuerit in
creatione.*

DISTINCT. XVII.

A

HIC de origine animæ plura queri solent, scili-
cet, vnde creata fuerit, & quando, & quā gra-
tiam habuerit in creatione. Sicut hominis forma-
tio secundum corpus describitur, cum dicitur,
Formavit Deus hominem de limo terræ: ita e-
iusdē secundum animam factura describitur, cū
subdi-

subditur. Et inspiravit in faciem eius spiraculum vitæ. Corpus n. de limo terræ formavit Deus, cui animam inspiravit. Vel secundum aliam literam, flavit vel sufflavit: non quod faucibus sufflaverit, vel manibus corporeis corpus formaverit. Spiritus enim Deus est, nec lineamentis membrorum compositus. Non ergo carnaliter putemus Deum corporis manibus formasse corpus, vel faucibus inspirasse animam, sed potius hominem de limo terræ secundum corpus formavit iubendo, volendo, id est, voluit, & verbo suo iussit, ut ita fieret: & inspiravit in faciem eius spiraculum vitæ, id est, substantiam animæ in qua viveret, creavit: non de materia aliqua corporali vel spiritali, sed de nihilo.

Aug. lib. 7.
de Gen. ad
l. terram c. 1.
in fine.

Genes. 2. b.

*Opinio quorundam hæreticorum, qui putaverunt
animam esse de substantia Dei.*

B

Putaverunt n. quidam hæretici, Deum, de sua substantia animam creasse, verbis scripture pertinaciter inhærentes quibus dicitur, inspiravit vel insufflavit, &c. Cum fiat, inquit, vel spirat homo, de se flatum emittit: Sic ergo cum dicitur Deus flasse, vel spirasse spiraculum in faciem hominis, ex se spiritum hominis emisisse intelligitur, id est, de sua substantia. Qui hoc dicunt, non capiunt tropicam locutionem dictum esse sufflavit, vel flavit, id est, flatum hominis, scilicet animam fecit. Flare enim est flatum facere: & flatum facere, est animam facere. Unde Dominus per Esaiam. Omne flatum ego feci. Non sunt ergo audiendi qui putant animam esse partem Dei. Si n. hoc esset, nec à se, nec ab alio decipi posset, nec ad malum faciendum vel patiendum compelli, nec in melius vel deterius mutari. Flatus ergo quo hominem animavit, factus est à Deo, non de Deo, nec de aliqua materia, sed de nihilo.

Ioan. 4. c.
Aug. lib. de
Gen. ad l. terram 7. c. 2.
in princip.
Responsio.
Ibid. ca. 3.
ad finem.

Es. ia. 57. d.

*Quando facta sit anima, an ante corpus, aut
in corpore.*

C

Sed Vtrum in corpore, vel extra corpus, etiã inter

*Opinio Au-
gust. lib. 7.
cap. 25. ad
principiū.*

*Aug. ca. 27.
li. 7. de Gen.
ad literam
in prin.*

*Ibid. ca. 26.
in princip.*

*Aug. li. de
Gen. ad li-
teram 6. c.
10. ad prin.
Exod. 7. b*

*Exod. li. 6. ca
15. in fine.
causarum.

*Lib. eod. c.
17 ad prin.*

ter doctos scrupulosa quæstio est, Aug. n. super Gē, tradit, animā cum angelis sine corpore fuisse creatam, postea vero ad corpus accessisse: neq; compulsā est incorporari, sed naturaliter illud voluit, i. sic creata fuit, vt vellet, sicut naturale nobis est velle viuere. Male autem velle viuere, non naturę, sed voluntatis est peruersæ. Alii vero dicunt animam primi hominis in corpore fuisse creatam: ita exponentes verba illa, Inspirauit in faciē eius spiraculum vitæ, i. animā in corpore creauit, quæ totum corpus animaret: faciem tamen specialiter expressit, quia hæc pars sē sibus ornata est ad intuenda superiora. Sed quicquid de anima primi hominis æstimetur, de aliis certissime sentiēdum est, q̄ in corpore creentur. Creando n. infundit eas De⁹: & infundendo creat. Dicendum est etiam, animā illam non sic esse creatam, vt præscia esset operis futuri iusti vel iniusti.

In qua ætate Deus hominem fecerit.

D.
Solet etiam quæri, vtrum Deus hominem repēte in virili ætate fecerit, aut perficiēdo, & ætates augēdo, sicut nūc format in matris vtero? Aug. super Gen. dicit, q̄ Adam in virili ætate continuo factus est: & hoc secundum superiores, nō inferiores causas, i. secundum voluntarē, & potentiam Dei quam naturę generibus nō alligauit: qualiter & virga Moyſi conuerſa est in draconē. Ne cælia cōtra naturā sunt, nisi nobis, quibus alter naturæ cursus innotuit: Deo autē natura est q̄ facit: Non ergo contra dispositionem suam illud fecit Deus. Erat n. in prima creaturarum cōditione, sic hominem posse fieri: sed non ibi erat neceſſe vt sic fieret: hoc n. non erat in cōditione creaturæ, sed in beneplacito creatoris, cuius voluntas neceſſitas est. Hoc n. necessario futurum est, q̄ vult & præſcit. Multa vero secundum inferiores causas futura sunt, sed in præſciētia Dei futura non sunt. Si autē
ibi

ibi aliter futura sunt, potius futura sunt sicut ibi *Eod. lib. ca.*
 sūt, vbi præcessit ille, qui non potest falli. Si ergo *18. ad prin.*
 factus est Adam non secundum inferiores causas,
 quia non erat in rerum causis seminalibus, vt ita
 fieret: sed secundum superiores, non contra natu-
 ram operantes: quia in rerum causis naturalibus
 erat, vt ita posset fieri

*Quod homo extra paradysum creatus, in paradyso
 sit positus: & quare ita factum sit.*

E

Hominem autem ita formatum tulit Deus, vt *Genes. 1. d.*
 scriptura docet, & posuit in paradyso voluptatis, *Aug lib. de*
 quæ plâtauerat à principio. His verbis aperte Mo- *Gen. ad li-*
 yses insinuat, q̄ homo extra paradysum creatus. *teram 8. ca.*
 postmodum in paradyso sit positus: Quod ideo fa- *in princ.*
 ctum dicitur, quia non erat in eo permansurus: vel
 vt nō naturæ, sed gratiæ hoc assignaretur. Intelli-
 gitur autem paradysus localis, & corporalis, in q̄
 homo locatus est. Tres n. generales de paradyso
 sententiæ sunt. Vnâ eorum, qui corporaliter intelli-
 gi volunt tantū. Alia eorum qui spiritualiter tan-
 tum: Tertia eorum qui vtroq; modo paradysum
 accipiunt. Tertiam mihi placere fateor, vt homo
 in corporali paradyso sit positus: qui ab illo prin-
 cipio plantatus accipi potest, quo terram omnem
 remotis aquis, herbas, & ligna producere iussit.
 Qui et si præsentis Ecclesiæ vel futuræ typum tenet,
 ad literam tamē intelligendum est esse locum
 amœnissimum fructuosissimosq; arboribus, magnum &
 magno fonte fecundum. Quod dicimus, A princi-
 pio: antiqua translatio dicit, Ad orientē. Vnde vō *Qualis sit*
 lunt in orientali parte esse paradysum, longo in- *locus para-*
 teriacente spacio vel maris vel terræ, à regionib; *dysi & vbi.*
 quas incolunt homines secretum, & in alto sitū,
 vsque ad lunarem circulum pertingentem, vnde
 nec aquæ diluuii illuc peruenerunt.

*De lignis paradysi, inter quæ erat lignum vitæ &
 lignum scientiæ boni & mali.*

F
IN

*Beda & Stra-
bus ngi. 07.
ad illud Ge.
2. Lignum
vitæ. Ibi pau-
lo inferius
ad id Gen. 2.
Lignum sci-
entiæ.*

*Aug. lib. de
Gen. ad liti-
ram. 8. c. 6.
ad finem.*

*Aug. lib. 8. c.
15. de Genesi
ad literam
na princip.*

*Aug. eod. li.
8. cap. 13. ad
princip.*

In hoc autē paradyso erāt ligna diuersi generis: in
ter quæ vnum erat, q̄ vocatum est lignum vitæ:
alterum verò, lignum scientiæ boni & mali. Lignū
autē vitæ dictum est, sicut docet Beda & Strabus,
q̄a diuinitus accepit hanc vim: vt qui ex eius fru-
ctu cōederet, corpus eius stabili sanitate, & ppe-
tua soliditate firmaretur: nec vlla infirmitate,
vel etatis imbecillitate indeterius vel in occasum
laberetur. Lignum autē scientiæ boni & mali, non
à natura hoc nomen accepit, sed ab occasione rei
postea secutæ, arbor n. illa nō erat mala, sed sciē-
tiæ boni & mali ideo dicta est, q̄a post prohibitiō-
nē erat in illa transgressio futura: qua homo ex-
periendo disceret, quid esset inter obedientiæ bo-
num, & inobediētiæ malum. Non ergo de fructu
q̄ nasceretur inde, positum est illud nomen, sed de
re transgressiōnē secuta. Cognouit n. homo prius-
q̄ tangeret hoc lignum, bonum & malum: sed bo-
num p̄ prudentiā & experientiam, malū vero p̄
prudentiā tantum. Quod etiam p̄ experientiam
nouit vsurpato ligno vetito: q̄a per experientiam
mali didicit, quid sit inter bonum obedientiæ &
malum inobediētiæ. Si vero primi parentes obe-
diētes essent, nec contra p̄ceptum peccassēt, nō id
eō tamē minus diceretur lignum scientiæ boni &
mali, q̄a hoc ex eius tactu accideret si vsurpare-
tur. A ligno ergo p̄hibitus est q̄ malum non erat,
vt ipsa p̄cepti cōseruatio bonum illi esset, trās-
gressio malum. Nec melius consideratur, quantū
malum sit inobediētia q̄ hoc modo: cum scil. id-
eō reus factus esse homo intelligitur, q̄a prohi-
bitus rem tetigit, quam si non prohibitus tetigis-
set, nec peccasset, nec pœnam sensisset. Si vero ve-
nenosam herbā p̄hibitus tetigerit, pœna sequitur:
& si nemo p̄hibuisset, similiterq̄ sequeretur. Sin-
etiam p̄hibetur restangi, quæ non tangenti tan-
tum, sed p̄hibenti obest, sicut aliena pecunia; ideo
pro-

prohibitum est peccatum, quia prohibenti est dam-
nosum. Cum vero tangitur, quod nec tangenti obest,
si non prohibetur, nec cuiuslibet si tangatur: & ideo
prohibetur, ut per bonum obedientiam, & malum inobedi-
entiam monstraretur. Sicut primus homo à re bona prohibi-
tione penam incurrit: ut non ex re mala, sed ex inobedi-
entia pena esse monstraretur, sicut ex obedientia palma.

DE FORMATIONE MULIERIS.

DISTINCT. XVIII.

A

IN eodem quoque paradyso mulierem formavit
Deus de substantia viri: sicut post plantatum pa-
radysum, hominemque in eo positum, & post uni-
uersa animalia ad eum ducta, suisque nominibus de-
signata, subnectit scriptura. Immo et Deus soporem
in Adam. Cumque obdormisset, tulit unam de co-
stis eius, & formavit eam in mulierem.

Genes. 2. d

*Quare virum prius & postea de viro mulierem
creavit, non simul virumque.*

B

Hic attendendum est quare non creavit simul vi-
rum, ac mulierem, sicut angelos: sed prius virum, de-
inde mulierem de viro. Ideoque scilicet ut unum esset ge-
neris humani principium, quatenus in hoc & su-
perbia diaboli confunderetur, & hominis humili-
tas Dei similitudine sublimaretur. Diabolus quippe
aliud à Deo principium esse concupierat. Ideoque
ut eius superbia retunderetur, hoc homo in mu-
nere accepit, quod diabolus peruersè rapere voluit, sed
obtinere non potuit. Et per hoc imago Dei in homine
apparuit: quia sicut Deus omnibus rebus existit
principium creationis, ita homo omnibus homi-
nibus principium generationis. Ideo etiam ex uno
homine omnes esse voluit Deus, ut dum cognos-
cerent se ab uno esse omnes, se quasi unum amarent.

Aug. li. 12. de
ciu. Dei c. 26
& ult. in fi-
notom. 5.

*Quare de latere viri, non de alia corporis parte
formata sit.*

Aug. li. 9.

G de Genes. ad

Cum autem his de causis facta sit mulier de viro,
non de qualibet parte corporis viri, sed de latere eius

litar. c. 13.

forma-